

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Leon Spilliaertstraat 30

Oostende, West-Vlaanderen

2023L69

ARCHEOLOGIENOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Wouter Van Goidsenhoven

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Synthese	5
1.3 Gemotiveerd advies	6
BIBLIOGRAFIE	7
BIJLAGE	8

INLEIDING

De initiatiefnemer plant verbouwingen aan de speelplaats van een school in Oostende, West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 1.235 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 706 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 100 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 300 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureau studie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023L69	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 48325	Y ₁ : 213927
	X ₂ : 48443	Y ₂ : 214012
KADASTER	Oostende Afdeling 1, Sectie A, Nummer 1651X16	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwwolume en de heraanleg van een deel van de speelplaats ter hoogte van het scholencomplex tussen de Leon Spilliaertstraat en de Ieperstraat te Oostende. Het volledige projectgebied is ca. 1235 m² groot, de geplande ingrepen beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 706 m².

Oostende is gelegen in de kustpolders en is gesticht op het oostelijk uiteinde van het Testerep eiland, op de rand een grote inbraakgeul. Het onderzoeksgebied bevindt zich ten zuidwesten van het historische stadscentrum. Omwille van zware overstromingen wordt bewoning op de Testerep onmogelijk. Tijdens de middeleeuwen verzandde de Testerepgeul stelselmatig door bedijking waardoor het eiland niet langer van het vasteland gescheiden wordt. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit afzettingen van een getijdengeul. Dit impliceert dat er geen verwachting is inzake erfgoed dat dateert van voor de verzanding van de geul. Op het DHMV is te zien dat het terrein iets hoger gelegen is ten opzichte van het omliggende polderlandschap. Plaatselijk kan eveneens opgemerkt worden dat het centrale deel van het terrein iets hoger ligt en afloopt in alle richtingen. Zeer waarschijnlijk werd de omgeving tijdens de ontwikkeling en uitbreiding van Oostende sinds de vroegmoderne periode stelselmatig opgehoogd.

Uit het historisch kaartmateriaal valt op te maken dat het terrein ten zuidwesten van Oostendse binnenstad is gelegen. Op de Deventerkaart kan afgeleid worden dat het terrein zich tegen de westelijke vaargeul bevond. Het terrein is weergegeven als grasland en is vrij van enige bebouwing. Vanaf het eind van de 16e eeuw wordt rondom de stad een verdedigingsgordel aangelegd die stelselmatig wordt uitgebreid en aangepast aan veranderende militaire tactieken. Op de Ferrariskaart is te zien dat het onderzoeksgebied zich bevindt ter hoogte van een halve maan en overdekte weg. Op de Vandermaelenkaart is te zien dat het terrein zich situeert ter hoogte van een bastion en grachtlichaam. Vanaf 1830 worden de stadsversterkingen van Oostende stelselmatig ontmanteld en evolueert de stad naar een mondaine badplaats aan de Belgische kust. Tijdens WO I komt Oostende binnen Duits bezet gebied te liggen en worden langs de kustlijn en havenmonding verschillende artilleriebatterijen gebouwd. Een deel van deze oudere stellingen wordt tijdens WO II geïncorporeerd binnen de Atlantikwall die de kustlijn moet beschermen van de Spaanse grens tot in Noorwegen.

Rondom het onderzoeksgebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Het grootste deel van deze vindplaatsen betreffen waarnemingen bij werfcontroles in het middeleeuwse stadscentrum. Dit betreft dan in hoofdzaak resten van bewoning en artisanale activiteiten. Tevens betreffen een groot deel van de waargenomen resten en gekende cartografische indicatoren resten van militaire infrastructuur. Dit zijn zowel resten van de vroegmoderne stadsversterkingen en omliggende forten, evenals delen van de Duitse kustversterkingen uit de wereldoorlogen. Bij enkele onderzoeken werden op inhumaties aangetroffen. Deze kunnen meer dan waarschijnlijk gekoppeld worden aan het Beleg van Oostende tussen 1601 en 1604 in het kader van de Tachtigjarige oorlog.

Concreet bestaat de verwachting ter hoogte van het onderzoeksgebied uit resten van de verschillende fasen van de vroegmoderne stadsversterkingen en jongere resten. Vanwege de relatief beperkte oppervlakte van de geplande ingrepen, de relatief beperkte diepte van

het merendeel van de ingrepen en de vermoedelijk opgehoogde toestand van het terrein wordt verder onderzoek weinig zinvol geacht.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werkzaamheden op scholencampus 'De Zonnebloem' Leon Spilliaertstraat te Oostende worden geen verdere onderzoeksdaten aanbevolen. De voornaamste reden is hiervoor de archeologische verwachting in combinatie met de relatief beperkte oppervlakte en diepgang van de geplande werken. De archeologische verwachting bestaat hoofdzakelijk uit resten van de vroegmoderne stadsversterkingen van Oostende. Uit de cartografische bronnen kan afgeleid worden dat het terrein zich doorheen de 17e , 18e en 19e eeuw bevond ter hoogte van verschillende opgeworpen defensieve elementen en grachten. Teneinde dergelijke omvangrijke structuren degelijk in kaart te brengen is een veel groter ruimtelijk kader noodzakelijk. Daarnaast moet gewezen worden op de relatief beperkte diepte van de geplande werken. Los van de funderingen en de putten bereikt het merendeel van de geplande werken een diepte van ca. 50 cm onder het huidige maaiveld. Dit impliceert dat het aanleggen van proefsleuven teneinde de volledige verticale stratigrafie in kaart te brengen een groter grondverzet en impact op het bodemarchief met zich zal meebrengen dan de geplande ingrepen. Vanwege deze relatief beperkte diepte van de ingrepen kan redelijkerwijs ook aangenomen worden dat eventueel bewaarde elementen van de oudere stadsversterkingen voor het grootste deel in-situ bewaard kunnen blijven. Vanwege deze conclusie wordt bijkomend archeologisch onderzoek als weinig zinvol beschouwd.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Niet van toepassing

KAARTMATERIAAL

Niet van toepassing

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
--	---

